

AKREDİTASYON SONRASI TÜRKİYE'DE TIP EĞİTİMİ

İskender SAYEK*

Öz: Türkiye'de tıp eğitimi son 30 yılda önemli değişimler geçirmiş ve yeterliğe dayalı bir modele yönelmiştir. COVID-19 pandemisi ise uzaktan ve harmanlanmış eğitim modellerini gündeme getirmiştir. Tıp fakültelerinin artışı ve sağlık hizmetlerinin küreselleşmesi, eğitim kalitesinin sorgulanmasına yol açmış; bu nedenle akreditasyon süreçleri önem kazanmıştır. Bu yazıda, Türkiye'de tıp eğitiminin son 30 yıldaki dönüşümü, akreditasyon sürecinin önemi ve etkileri ele alınmaktadır. Yeterliğe dayalı eğitim modeli, pandemi sonrası değişen eğitim yaklaşımları ve akreditasyonun tıp fakültelerine sağladığı katkılar detaylandırılmıştır. Türkiye'de 2008'de başlayan akreditasyon süreciyle birlikte tıp fakültelerinde program revizyonu, öğrenci temsiliyeti, eğitici eğitimi, sosyal güvenilirlik gibi alanlarda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Yazı, akreditasyonun tıp eğitiminde kaliteyi artırarak daha nitelikli hekimler yetiştirmedeki rolünü vurgulamaktadır.

Anahtar sözcükler: Öğrenci katılımı, dahil olma, ortaklık, tıp eğitimi

Medical Education in Türkiye After Initiation of Accreditation

Abstract: Medical education in Türkiye has undergone significant changes over the past 30 years, shifting towards a competency-based model. The COVID-19 pandemic brought remote and blended learning models to the forefront. The increase in the number of medical schools and the globalization of healthcare services have raised concerns about the quality of education, making accreditation processes increasingly important. This paper discusses the transformation of medical education in Türkiye over the past three decades, highlighting the significance and impact of accreditation. It details the shift to competency-based education, the changes in educational approaches after the pandemic, and the contributions of accreditation to medical schools. Since the accreditation process began in 2008, significant improvements have been achieved in areas such as curriculum revision, student representation, faculty development, and social accountability. The paper emphasizes the role of accreditation in enhancing the quality of medical education and training more qualified physicians.

Key words: Student Engagement, involvement, partnership, medical education

Tıp eğitimi ile ilgili son 30 yılda çok önemli değişim yaşanmıştır. Bilim temelli bir müfredattan bugün özgün bağlamda daha nitelikli sağlık hizmeti için çekirdek yetkinlikleri kazandıracak bir yaklaşımı hedefleyen müfredata yönelinmiştir (Frenk ve ark., 2010). Başka bir deyişle girdiye dayalı, standart eğitim programları yerine, program çıktılarının tanımlandığı ve bu çıktılara göre program içeriğinin oluşturulduğu, öğrencilerin ilgi alanlarına göre bireyselleştirilebilen esnek programların izlendiği çıktıya dayalı ya da çıktıların yeterlikler şeklinde tanımlandığı yeterliğe dayalı tıp eğitimi modeli yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

COVID-19 Pandemisi tıp eğitiminden önemli bir değişim yaratmış, tıp eğitimi programlarının özellikle kuramsal içeriğinin uzaktan çevrimiçi oturumlarla aktarılabilceğini göstermiştir. Ancak çevrimiçi eğitim, tıp eğitiminin tüm gereksinimlerini karşılayacak bir yaklaşım değildir. COVID-19 pandemisi, gelecekte tıp eğitiminin teknoloji kullanımını ile yüz-yüze eğitimin birlikte kullanılacağı "harmanlanmış" öğrenim modelinin kullanılabilceğini göstermesi açısından önemli bir deneyimdir (Goh ve Sandars, 2020).

Tıp fakültesi ve öğrenci sayısının artması, öğrenci hareketliliği, sağlık hizmetlerinin küreselleşmesi,

*Prof. Dr., Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (ORCID No: 0000-0001-5951-3511)

Geliş Tarihi / Received : 27.01.2025

Kabul Tarihi / Accepted : 15.02.2025

hekim göçü, sınır ötesi tıp eğitimi sağlayıcılarının sayısının giderek artması ve uzaktan eğitimin yaygınlaşması tıp eğitiminin kalitesinin sorgulanmasına yol açmıştır (Karle, 2006). Bu endişeleri giderebilmek için tıp eğitimi programlarının akreditasyonunu da içeren nitelik güvence sistemlerine gereksinim vardır. Bu gereklilik, mezuniyet öncesi tıp eğitimi programlarının önceden belirlenmiş standartlar kullanılarak değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik çaba ve ilgiyi artırmıştır.

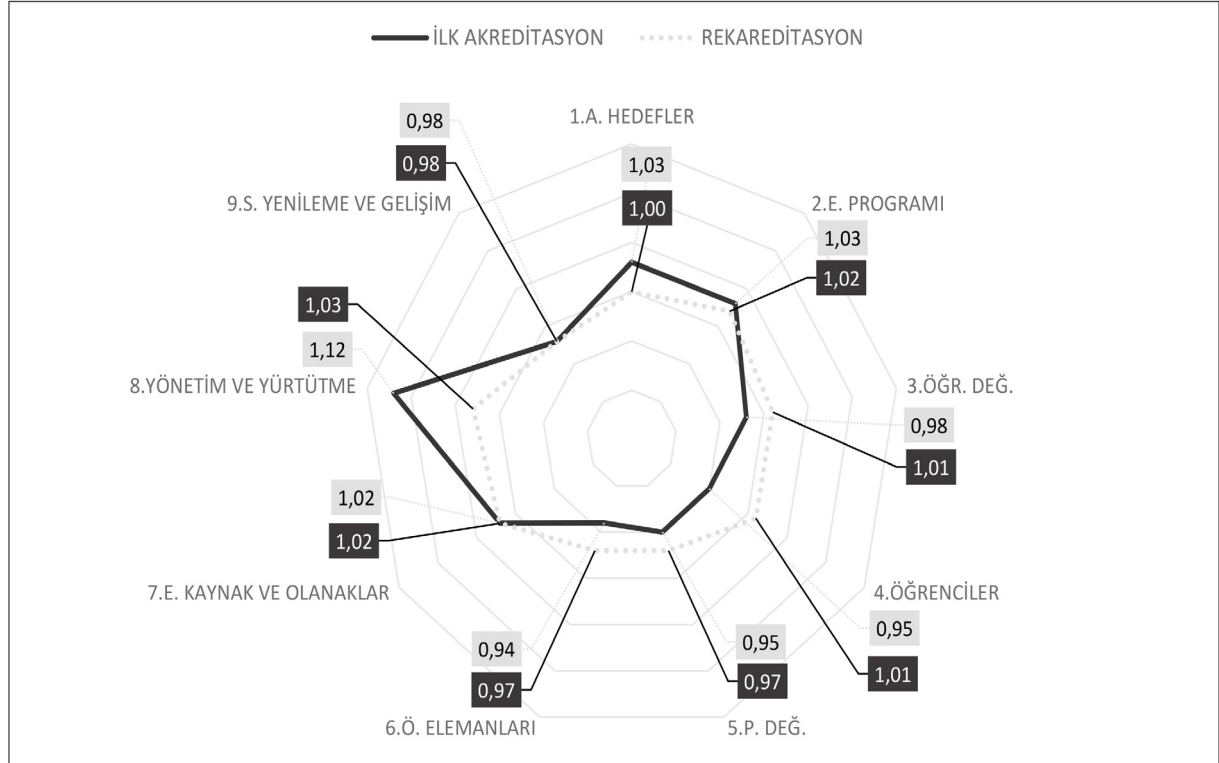
Eğitimin nitelikli sağlık hizmetinin sunumundaki yeri ve önemi tartışılmaz konumdur. Bu gerekçe ile tıp eğitiminin niteliğini yükseltmek önemlidir. Akreditasyon, eğitimin niteliğini yükseltmede önemli bir araçtır. Akreditasyon, tanımlanmış bir kuruluşun eğitim programı ya da kurumu, tanımlanmış standartlar ve kriterler ile periyodik olarak değerlendirmesidir (Boulet ve van Zanten, 2014). Özellikle akreditasyonun bir denetleme aracı olmadığı bilinmelidir. Bunun yanı sıra akreditasyonun erişilmesi gereken bir amaç değil, eğitimin niteliğini arttırmak için bir araç olduğu unutulmamalıdır.

Yapılan çalışmalarla gösterilen akreditasyonun sağlık hizmetlerinin sonuçlarını iyileştirme potan-

siyeli, eğitimin toplumun sağlık gereksinimlerini karşılayacak şekilde değiştirilmesi üzerindeki yol gösterici etkisine ikincil olabilir (Blouin ve ark, 2018). Bunun yanı sıra akreditasyon süreçlerinin, tıp fakültelerinde değişim konusunda motivasyon ve destek sağladığı gösterilmiştir (Leinster, 2014).

Blouin ve ark. Kanada Tıp Fakültelerinde akreditasyonun etkilerini inceleyen bir çalışmada; yönetim, akademik hesap verebilirlik, veri toplama ve analiz, izlem (monitorizasyon), politika oluşturma ve geliştirme, belgelendirme (arşiv), sürekli nitelik geliştirme ve eğiticilerin tıp eğitimi konularına karşı ilgi ve karar süreçlerine katkılarında iyileşme olduğunu göstermişlerdir (Blouin ve ark., 2018).

Başka bir çalışmada, akreditasyonun, öğrencilerin Amerika Birleşik Devletleri Tıp Ruhsatlandırma Sınavı (USMLE) performansına etkisi olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmacılar, WFME tarafından tanınan bir kuruluş tarafından akredite edilen tıp fakültelerinden mezun olanların, akredite olmayan okullardan mezun olanlara kıyasla temel bilim, klinik bilgi ve klinik beceri alanlarında daha üstün performans sergilediğini saptamışlar ve eğitim programlarının dış değerlendirme süreçlerinden

Grafik 1: Tıp Fakültelerinin Ulusal Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Standartlarındaki Gelişimleri

Tablo 1. Tam akreditasyona sahip tıp fakültelerinin ilerleme raporlarındaki akreditasyon sürecine atfedilebilecek örnek ifadeler.

Gelişim alanı	Değerlendirme söylemleri
Tıp Eğitimi Programlarının Revizyonu	<p>Mezuniyet yeterlilikleri ulusal çekirdek müfredata göre yeniden tanımlandı ve her program biriminin çıktılılarıyla ilişkilendirildi”</p> <p>“Tıp Fakültemizin Vizyon-Misyon beyanları ve Kalite Politikası tüm iç ve bazı dış paydaşların görüşleri alınarak güncellenmiş ve internet sitesinde yayınlanmıştır”</p> <p>Müfredatımızda “bilimsel araştırma” programı başlatıldı.”</p> <p>“Bölgede sık görülen hastalıklar müfredata eklendi. Öğrenci-öğretim elemanı etkileşimini artırmak için paneller eklendi” dedi.</p> <p>“Takım çalışması becerilerini desteklemek amacıyla programa probleme dayalı öğrenme (PDÖ) ve meslekler arası öğrenme oturumları eklendi”</p>
Öğrenci Temsilcisi ve desteği	<p>Tıp Eğitimi Öğrenci Komitesi kuruldu ve eğitim komitelerinde öğrenci temsili genişletildi”</p> <p>“Öğrencilere destek olmak amacıyla mentorluk programı başlatıldı.</p>
Veri toplama, analiz, dokümantasyon ve izleme sistemleri	<p>“Eğitim faaliyetlerinin takibi için yeni bir “Eğitim Yönetim Sistemi” kuruluyor.</p> <p>“Eğitim programının tüm unsurlarının sistematik olarak izlenmesi, geliştirilmesi ve raporlanması için bir yazılım geliştirildi”</p> <p>“Dekanlık ve Öğrenci İşleri Dairesi bünyesinde yeni bir bilgi işlem birimi kuruldu. Modern bir arşiv birimi kuruldu ve işletildi”</p>
Öğrencilerin değerlendirilmesi	<p>“Stajlarda staj karnesi ve yapılandırılmış sözlü sınavları kullanmaya başladık”.</p> <p>“Çoktan Seçmeli sınavları için yazılım geliştirildi ve kullanıldı”</p> <p>“Öğrencilerin yıllar içindeki performanslarını takip etmek için okulumuzda gelişim sınavlarını kullanmaya başladık”</p> <p>“Klinik öncesi ve klinik eğitim programına biçimlendirici sınavlar eklendi”</p>
Eğitim altyapısı, personel ve fiziki olanaklar.	<p>“Yeniden yapılandırılan eğitim kurullarına ilave sekreteryaya desteği sağlanarak aralarındaki işbirlikleri ve faaliyetlerinin etkinliği artırıldı”.</p> <p>“Akademik personel ihtiyacı olan bölümlere 18 yeni öğretim üyesi atandı”</p> <p>“Klinik beceri laboratuvarının altyapısı yenilendi”</p>
Akademik kadro ve eğitici gelişimi	<p>“Akademik personelin eğitim, araştırma ve sağlık hizmeti faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla “yeni bir yönerge” geliştirildi ve uygulandı.”</p> <p>“Akademik kadroya yönelik PDÖ kursu yapıldı. İhtiyaç halinde eğitici becerileri kursu düzenlenmesine karar verildi”</p> <p>“Tıp Fakültesi, öğretim üyelerine yönelik eğitim becerileri kurslarını uygulamak üzere kurum içi bir eğitim ekibi oluşturmuştur”.</p> <p>“Geçtiğimiz Ocak ayında Tıp Eğitimi Anabilim Dalı için iki akademik kadro açılarak duyuruldu”</p>
Program değerlendirme	<p>“Daha önce müfredat komitesinin düzenlediği program değerlendirme faaliyetlerini düzenlemek için ayrı bir komite kuruldu.”</p> <p>“Öğrencilere yaptığımız gibi tüm öğretim üyelerimizden de bireysel geri bildirim almak için yapılandırılmış formlar kullanmaya başladık.”</p>
Eğitim Yönetimi	<p>“Yeni kurulan Öz Değerlendirme Komitesi’nin görev ve sorumluluklarını içerecek şekilde mevzuat belgeleri güncellendi”</p> <p>“Akademik personelin sürekli gelişim faaliyetlerini tasarlamak, yönetmek ve izlemek üzere sürekli gelişim komitesi oluşturulmuştur”.</p> <p>“Komiteler arasında daha iyi koordinasyon, işbirliği ve bağlantının sağlanması amacıyla eğitim yönetim yapısı yeniden tanımlandı”.</p> <p>“Değerlendirme komitesine bilgi teknolojileri ve ölçme-değerlendirme uzmanı dahil edildi”</p> <p>“Eğitim kurulları arasında veri akışı ve paylaşım esasları yönetmelikle yeniden tanımlandı”</p>

Tablo 2. Cumhuriyetin İkinci Yüzyılı İçin Türkiye Tıp Eğitimi Hedefleri

---

1	Doğa, Toplum ve İnsan Odaklı Tıp Eğitimi: Doğa, insan ve toplumu önceleyen eğitim
2	Sosyal Güvenilir Tıp Eğitimi . Toplum odaklı ve toplum içinde eğitim
3	Yalın ve Yaşamın İçinde Tıp Eğitimi Programı: Öğrencinin eğitimin merkezinde olması
4	Tıp Eğitiminin Yönetiminde Profesyonellik ve Liyakat: Tıp eğitimi yöneticilerinin eğitim formasyonu almaları, eğitimde yetkin ve etkin olmaları
5	Teknolojinin Akılcı Kullanımı: Teknolojinin hem hizmette hem de eğitimde uygun ve yetkin kullanımı
6	Tıp eğitiminde Ortamlarında Herkes İçin İyilik Halinin Sağlanması: Eğiticiler, öğrenciler ve sağlık çalışanlarının iyilik halinin sağlanması için önlemler alınması
7	Tıp Eğitiminde Birlikte Çalışma ve İşbirliklerinin Geliştirilmesi: Mesleklerarası eğitim ve işbirliği
8	Herkes İçin Sürekli Gelişim: Yaşam boyu öğrenme
9	Toplum İçin Bilim: Bilimin Toplum için üretilmesi ve açık paylaşılması
10	Sürekli Nitelik Geliştirme Kültürünün Oluşturulması: Tıp eğitiminde niteliğin sürekli geliştirilmesi ve izlenmesi

---

geçmesinin daha iyi eğitim çıktılarıyla ilişkili olduğu sonucuna varmışlardır (**Van Zanten ve ark., 2022**).

Türkiye’de Tıp Eğitimi Programları Akreditasyonu

Türkiye’de mezuniyet öncesi tıp eğitimi program akreditasyonu 2008 yılında Tıp Dekanlar Konseyi tarafından Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu’nun (UTEAK) kurulması ile başladı. Kurulda tıp fakülteleri, TTB, öğrenci, toplum ve Sağlık Bakanlığı temsilcileri yer almaktaydı. UTEAK’ın kurulmasından sonra hızla komisyonlar kuruldu ve Ulusal Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Standartları belirlenerek 2010 yılında akreditasyon başvuruları alındı. İlk yıl 17 tıp fakültesi başvurdu ve ilk değerlendirmede 8 tıp fakültesi programına tam akreditasyon ve 1 programa koşullu akreditasyon verildi. Tanınırılık için YÖK’e başvurulduğunda, YÖK’ün kurulun Tıp Dekanlar Konseyinden bağımsız bir yapı olması gerektiğini belirtmesi üzerine 2011 yılında Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) kuruldu. UTEAK ile diğer komisyonlar TEPDAD’ın alt kurul ve komisyonları olarak tanımlandı.

TEPDAD YÖKAK tarafından tescil edilmiş ve Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu (WFME) 2033 yılına kadar tanınırılık belgesi almıştır. 01.01.2025 tarihine kadar 3’ü koşullu 57 program akredite edilmiştir. Bu programlarda 31’i ikinci , 12’si üçüncü akreditasyon döngüsünde değerlendirilerek akredite edilmiştir. Halen, mezun veren 93 tıp fakültesinin %61’i akredite olmuştur.

Akreditasyonun Türkiye’de tıp eğitimine etkisini değerlendirmek amacıyla 2018-2023 yılları arasında

birden çok kez akredite edilen programların ziyaret değerlendirme raporları ve her yıl alınan gelişim raporları değerlendirilerek gelişim alanları belirlenmiş ve yayınlanmıştır (**Altıntaş ve ark., 2024**). Bu çalışmada fakültelerin akreditasyon sonrası gelişim alanları ile ilgili belirttikleri görüşler Tablo 1’de görülmektedir. Tablodan görüldüğü gibi fakültelerde eğitim programlarının revizyonu, öğrenci temsiliyeti, öğrenci değerlendirmesi, eğiticiler eğitimi, arşive ve dokümantasyon, eğitim yönetimi ve program değerlendirme alanlarında fakültelerin akreditasyon ile bir gelişim sağladıkları görülmektedir.

Ulusal Mezuniyet Öncesi Standartlarının 9 alanı ile ilgili ziyaret değerlendirme raporlarından yapılan kantitatif değerlendirme fakültelerin 9 ana başlıkta standartları karşıladığı ve dört alanda gelişim sağladıkları belirlenmiş. Bu dört alan Öğrenciler, Öğrenci Değerlendirmesi, Program Değerlendirme ve Öğretim Elemanları ana başlıklarıdır (Grafik 1). On beş yıllık akreditasyon geçmişi boyunca, fakültelerden alınan geribildirimler ve izlem raporları, akreditasyon süreçlerinin kurumlar için yararlı olduğunu ve programlarının niteliğinin korunduğunu göstermektedir.

Amaçlarından bir tanesi de tıp fakültelerine kılavuzluk etmek olan TEPDAD bu bağlamda bakıldığında farklı girişimlerde bulunmuştur. Son 20 yılda evrensel olarak tıp eğitiminde Sosyal Güvenirlik/ Hesap verebilirlik (Social Accountability) kavramı geliştirilmesi gereken bir alan olarak ortaya çıkmıştır. TEPDAD bu konuda sağlık bileşenlerinin katılımı ile bir çalıştay düzenlemiş ve Türkiye için Sosyal

Güvenirlilik/Hesap verebilirlik önermelerini hazırlamıştır. Bu önermeler eğitim, araştırma ve sağlık hizmeti ile ilgili başlıklar altında toplanmıştır (**Sayek ve ark., 2020**). Bu çalışmadan sonra tıp fakültelerinde amaç ve hedeflerinde sosyal yükümlülükler yer almaya başlamış ve toplumun sağlık sorunlarını karşılayan konulara programlarında daha geniş yer vermeye başlamışlardır.

TEPDAD, COVID-19 Pandemisi sırasında tıp fakültelerine tıp eğitimi ile ilgili farklı alanlarda rehber olabilecek önermelerde bulunmuştur. Önermeler tıp fakültelerinde olağan dışı durumlarda tıp eğitimini sürdürmek ve öğrencilerin daha nitelikli eğitim almalarını sağlamak amacıyla yapılmıştır. Bununla birlikte Ulusal Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Standartlarına fakültelerin uzaktan eğitim ilkelerini ve olağan dışı durumlarda eğitimin sürdürülmesi için stratejilerini belirlemelerini gerektiren standartlar eklenmiştir.

Tıp eğitiminin çok dinamik ve hızlı değişen yapısı göz önüne alınarak TEPDAD tarafından Ağustos 2022'de Arsuz/Hatay'da bir çalıştay yapılmış, burada Türkiye'de Cumhuriyetin ikinci yüz yılı için tıp eğitiminin 10 hedefi belirlenmiştir. Bu hedefler Tablo 2'de verilmiştir. TEPDAD'ın beklentisi, tıp fakültelerinin Cumhuriyetin İkinci Yüzyılı için bu hedefleri göz önünde bulundurarak eğitimi planlamaları ve yürütmeleridir.

Sonuç olarak tıp eğitiminde akreditasyonun ana amacı, eğitimin niteliğini yükselterek nitelikli hekim yetiştirmek ve dolayısıyla sağlık hizmeti niteliğini yükselterek toplumun daha sağlıklı olmasını sağlamaktır. Türkiye'de son 15 yılda uygulanan tıp eğitim programları akreditasyonu, tüm paydaşlar tarafından kabul görmüş bir süreç olarak dikkati çekmektedir. Akreditasyonun evrensel olarak saptanan eğitimin tüm bileşenlerine etkileri Türkiye'de de görülmüş ve Ulusal Mezuniyet Öncesi Standartlarının tüm başlıklarında tıp fakültelerinde bir değişim sağlanmıştır. Bunların arasında, özellikle sosyal güvenirlilik/hesap verebilirlik kavramının eğitim programlarına yansıdığı, öğrencinin eğitimin planlanmasından uygulanmasına kadar tüm süreçlerde temsil edildiği, program değerlendirilmesinin uygulandığı, belgelendirme ve arşiv oluşturma kültürünün yaygınlaştığı ve sürekli nitelik gelişimi kültürünün kurumlarda giderek yaygınlaştığı dikkati çekmektedir.

Kaynaklar

- Altıntaş, L., Alimoğlu, M. K., Şenol, Y., Durak, H. İ., & Sayek, İ.** (2024). RE-AIM evaluation of accreditation process in Turkey. *BMC Medical Education*, 24, 1152. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-06143-1>
- Blouin, D., Tekian, A., Kamin, C., & Harris, I. B.** (2018). The impact of accreditation on medical schools' processes. *Medical Education*, 52(2), 182-191. <https://doi.org/10.1111/medu.13491>
- Boulet, J., & van Zanten, M.** (2014). Ensuring high-quality patient care: The role of accreditation, licensure, specialty certification and revalidation in medicine. *Medical Education*, 48(1), 75-86. <https://doi.org/10.1111/medu.12286>
- Frenk, J., Chen, L., Bhutta, Z. A., Cohen, J., Crisp, N., Evans, T., ... & Zurayk, H.** (2010). Health professionals for a new century: Transforming education to strengthen health systems in an interdependent world. *The Lancet*, 376(9756), 1923-1958. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(10\)61854-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(10)61854-5)
- Goh, P. S., & Sandars, J.** (2020). A vision of the use of technology in medical education after the COVID-19 pandemic. *MedEdPublish*, 9(49). <https://doi.org/10.15694/mep.2020.000049.1>
- Karle, H.** (2006). Global standards and accreditation in medical education: A view from the WFME. *Academic Medicine*, 81(12 Suppl), S43-S48. <https://doi.org/10.1097/01.ACM.0000243383.71047.c4>
- Leinster, S.** (2014). Role of accrediting bodies in providing education leadership in medical education. *Journal of Health Specialties*, 2(4), 132-135. <https://doi.org/10.4103/1658-600X.142785>
- Sayek, İ., Turan, S., Batı, A. H., Demirören, M., & Baykan, Z.** (2020). Social accountability: A national framework for Turkish medical schools. *Medical Teacher*, 43(2), 223-231. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2020.1841889>
- Van Zanten, M., Boulet, J. R., & Shiffer, C. D.** (2022). Making the grade: Licensing examination performance by medical school accreditation status. *BMC Medical Education*, 22(1), 36. <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03101-7>